

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 1. Quid sit Terminus, & quotuplex?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

§. I.

Quid sit Terminus, & quotuplex?

463. Dico I. Nomen in ordine ad propositionem consideratum Philosophus *lib. i. Priorum* cap. 1. definit, his verbis: *Terminum vero id appello, in quod dissolvitur propositio: nempe id, quod de alio dicitur, idque de quo illud dicitur, seu adjiciatur, seu tollatur illud esse, vel non esse.* Ex hac definitione Dialectici ansam sumpserunt, nomen, omneque illud, in quod ultimato propositio resolvitur, *Terminum* appellandi, non quidem *physicum*, ut sunt v. g. fluvii, montes, regnorum amplitudinem defini-entes; sed *Dialecticum*, eoquod sit *Extremum propositionis*, quæ Logicæ seu Dialecticæ potissimum considerationis est. Sensus Aristotelicæ definitionis est iste: Per *id in quod resolvitur propositio*, indicatur quod terminus sit pars propositionis; quia termini factâ dissolutione, i. e. sublatâ copulâ propositionis, remanent. Per illa verba: *quod de alio dicitur, idque de quo illud dicitur*, insinuat Philosophus, quod illa tantummodo pro terminis propriè talibus agnoscat, quæ per se subjectum, aut prædicatum propositionis esse possunt, ut pulchrè explicat Casilius *lib. i. cap. 1. n. 46. & 47.* Denique Aristoteles subjungit: *seu adjiciatur, seu tollatur, illud esse, vel non esse*, ut indicet subjectum, & prædicatum per copulam *est* conjungi posse in propositione affirmativa, seu disjungi per *non esse* in propositione negativa. Quibus hæc definitio Aristotelica prolixior est, minusque

exacta, dicere poterunt cum Pennafiel *Disp. 1. Summul. Sect. 2. Subsect. 2. Terminus est pars ut quod constitutiva propositionis.* Dicitur *constitutiva ut quod*; ne definitionem termini copulae applices, quae propositionem tantum *ut quo constituit*, cum sit nexus uniens praedicatum & subjectum tanquam extrema componentia propositionem *ut quod.* Poteris etiam cum Arriaga, & aliis terminum sic definire: *Est id quod est extremum propositionis.* Necessse tamen non videtur, ut semper *actu* sit propositionis extremum, sed sufficit si tale sit *potentiâ*, ut ex Soto refert Casilius *loc. cit. n. 40.* *Ex his colliges*, quod copula *est*, *formaliter* sumpta, sive actu exercens munus copulae, non sit terminus; quia sic non est extremum propositionis. Poterit tamen esse terminus, si *materialiter* sumatur, ut in hac propositione: *Est est monosyllabum*, ob rationem contrariam. *Item*, quod voces etiam non significativae *materialiter*, & pro se ipsis sumptae termini esse valeant, id quod Oviedo, Spinula, Comptonus, & alii asserunt. *Item*, quod ex vocibus significativis nomina, & participia naturam nominum induentia, ex nominibus autem soli recti termini proprie tales dici possint; eoquod haec sola per se subjectum propositionis, vel praedicatum esse valeant.

464. *Dico 2.* Quemadmodum propositio alia mentalis, vocalis alia, alia scripta dicitur; ita passim terminus *primò* dividitur in *Mentalem*, qui est ipsa mentis idea, sive conceptus inter-

nus

nus repræsentans subjectum aut prædicatum. In *Vocalem*, qui ad manifestandam ideam ore profertur. In *scriptum*, qui literis exprimitur. Dividitur 2dò in *significativum*, qui ex instituentium placito aliquid à se distinctum manifestat; sic vox *Sol* præter se ipsam, luminare illud majus significat, quod præest diei. In *Non significativum*, qui non est institutus ad aliquid præter se significandum; sic vox *Blictri* non est instituta ad significandum aliquid à se distinctum. *Nec obstat*, quòd significet hominem præsentem, aut loquentem: Id enim non ex institutione sua, sed ex naturali connexionè præstat. *Nec juvat dicere*: Vocem *Blictri* significare *nihil*. Nam non significat nihil *positivè*, sicut hæc vox *Nihil*, quæ verè ad hoc significandum instituta est; sed significat *nihil*, tantum *negativè*, i. e. nullam ex instituto habet significationem. Dividitur 3tò in *Categorematicum*, *Syncategorematicum*, & *Mixtum*, de quibus consule *Dialecticam vulgatam*. 4tò In *Complexum*, & *Incomplexum*. Hos pariter in *Dialectica vulgata* explicatos habes. 5tò In *Concretum*, de quo egimus n. 364. usque ad n. 375. & in *Abstractum*, qui solam formam significat, ut *Albedo*. 6tò In *Denominativum*, & *Denominantem*. Hos explicatos vide n. 361. usque ad n. 364. 7tò In *Connotativum*, qui significat formam quasi adjacentem. Huc etiam revocantur termini relativi, qui explicari non possunt, nisi per ordinem ad aliud ut *Pater*, *Cena* &c. & in *Absolutum*, qui significat substantivè, sive qui signi-

ficat rem ad modum per se stantis, ut *Homo*, *Angelus*, *Albedo*, *Calor*, & similia accidentia, quæ licet non significant rem simpliciter per se stantem, significant tamen ad modum per se stantis. 8° In *Univocum*, *Æquivocum*, & *Analogum*. De his actum est fusiùs in Ante-Prædicamentis n. 353. usque ad n. 361. 9° In *Universalem*, & *Singularem*. Horum explicationem vide n. 214. & n. 347. 10° In *Primæ*, & *secundæ intentionis*. 11° In *Finitum*, & *In-finitum*. Hos fusiùs explanatos vide n. 376. & 377. De reliquis termini divisionibus, scilicet de *Transcendentali*, & *Non transcendentali*; de *Positivo*, *Negativo*, & *Privativo* actum est n. 378. & n. 380. De terminis verò *Comparatis*, *Pertinentibus*, *Impertinentibus*, *Oppositis* in Post-Prædicamentis diximus à n. 432. usque ad n. 442.

§. II.

Quid sit Suppositio, & quotuplex, & quæ ejus Regulae?

465. *Nota.* Terminus dialecticus respicere potest vel objectum, vel verbum, vel alium terminum, cui annectitur. Ex triplici hoc respectu multiplex oritur termini affectio, non quidem strictè talis, quæ ex rei essentia profuit; sed latè talis, quatenus affectio seu proprietas modum significat, quo termino in propositionibus urimur. In quantum est signum suppositivum objecti, i. e. in quantum non modò significat rem, sed etiam pro re objecta substituitur, unicam habet affectionem, quæ dicitur *suppositio*. Quatenus refertur ad verbum affec-
tiones